

Briuselis, 2016 12 07
COM(2016) 940 final

**KOMISIJOS KOMUNIKATAS EUROPOS PARLAMENTUI, TARYBAI, EUROPOS
EKONOMIKOS IR SOCIALINIŲ REIKALŲ KOMITETUI IR REGIONŲ
KOMITETUI**

INVESTICIJOS Į EUROPOS JAUNIMĄ

INVESTICIJOS Į EUROPOS JAUNIMĄ

„Šiuo metu Europos Sąjungos teritorijoje formuojasi 29-a valstybė. Toje valstybėje gyvena žmonės, kurie neturi darbo. Tai valstybė, kurioje gyvena jauni bedarbiai, atskirti, palikti nuošalėje ir pamiršti žmonės. Norėčiau, kad 29-os valstybės nebūtų.“

Jeanas-Claude'as Junckeris

Europos Parlamento plenarinio posėdžio įžanginė kalba, 2014 m. liepos 15 d.

„Nors daug investuojame į sąlygų gerinimą užsienyje, turime investuoti ir į humanitarinių krizių valdymą savo šalyse. O daugiausia turime investuoti į savo jaunimą. Negaliu pripažinti ir nesitaikysiu su tuo, kad Europa yra ir išlieka žemynas, kuriame jaunimas neturi darbo. Negaliu pripažinti ir nesitaikysiu su tuo, kad tūkstantmečio pabaigoje gimę jaunuoliai, vadinamoji Y karta, gali būti pirmoji karta per 70 metų, gyvensianti skurdžiau nei jų tėvai. Žinoma, tai visų pirma nacionalinių vyriausybių uždavinys. Tačiau Europos Sąjunga gali paremti jų pastangas.“

Jeanas-Claude'as Junckeris

Pranešimas apie Sąjungos padėtį, 2016 m. rugsėjo 14 d.

Europos projekto esmė – geresnės ateities Europos piliečiams kūrimas. Tai taip pat reiškia investicijas į jaunimą, suteikiant jam naujų galimybių ir padedant tomis galimybėmis pasinaudoti. Jaunimui turi būti suteiktos kiek įmanoma geresnės savarankiško gyvenimo pradžios sąlygos investuojant į jo žinias, gebėjimus ir patirtį, padedant rasti savo kelią, parengiant pirmajam darbui ir suteikiant galimybę būti išgirstam. Tokios investicijos į jaunimą – sąžiningos, atviros ir demokratiškos visuomenės, socialinio judumo ir įtraukties, tvaraus ekonomikos augimo ir užimtumo pagrindas.

1. Būtinybė skubiai investuoti į Europos jaunimą

Pastaraisiais metais jaunimo padėtis daugeliu aspektų pagerėjo: jaunimo nedarbas nuo aukščiausio 2013 m. pasiekto 23,9 proc. lygio 2016 m. nukrito iki 18,5 proc.; vien pernai šis rodiklis sumažėjo daugiau kaip 10 proc. Mokyklos nebaigusių asmenų sumažėjo nuo 17 proc. 2002 m. iki 11 proc. 2015 m. Tretinį išsilavinimą turinčių 32–34 m. asmenų dalis nuo 23,6 proc. 2002 m. išaugo iki 38,7 proc. 2015 m.

Tačiau krizė sudavė stiprų smūgį jaunimui, tad kova su jaunimo nedarbu ir toliau yra tarp prioritetų. Ekonomikos krizė Europos jaunimui smogė itin stipriai – daugiau kaip 4 mln. jaunuolių ES neturi darbo, daugelio jų padėtis tebėra sunki. Jaunimo nedarbo lygis ES vis dar yra dvigubai didesnis nei bendras nedarbo lygis, o kai kuriose valstybėse siekia daugiau kaip 40 proc. Šie skaičiai nevisiškai atspindi tikrąją padėtį, nes dėl įvairių priežasčių, kaip antai šeimos pareigų, sveikatos problemų, motyvacijos stokos, paskatų užsiregistruoti bedarbiu trūkumo, daug jaunuolių nėra užsiregistravę kaip bedarbiai ir neieško darbo. Iš viso apie 6,6 mln. jaunuolių nesimoko ir nedirba, dalis jų – jau daug metų.

Dar vienas susirūpinimą keliantis dalykas – tai, kad kokybiškas švietimas dar nėra užtikrinamas visiems besimokantiejiems, o didelės mokinių dalies pagrindiniai gebėjimai yra labai menki. 11 proc. jaunuolių pasitraukė iš švietimo sistemos pirma laiko, neįgiję jokio išsilavinimo. Oficialaus išsilavinimo trūkumas riboja jų galimybes rasti darbą. Apie 60 proc. šių mokyklos nebaigusių asmenų yra bedarbiai ar neaktyvūs. Migrantų kilmės

jaunuoliai (kurie sudaro vis didesnę daugumos ES valstybių narių jaunimo dalį¹) vidutiniškai dažniau nebaigia mokyklos, nesimoko ir nedirba². Remiantis naujausiais tyrimo PISA duomenimis, mokinių, kurių gamtos mokslų ir skaitymo gebėjimai yra menki, dalis auga. Prastai išmanančių gamtos mokslus dalis išaugo keturiais procentiniais punktais (nuo 16,6 proc. 2012 m. iki 20,6 proc. 2015 m.), prastai skaitančių – beveik dviem procentiniais punktais (nuo 17,8 proc. 2012 m. iki 19,7 proc. 2015 m.). Prastai mokančių matematiką dalis ir toliau išliko didelė (2015 m. – 22,2 proc.; tai šiek tiek daugiau nei 2012 m. (22,1 proc.)). Tai yra didelis žingsnis atgal, todėl dar akivaizdžiau, kad reikia skubiai peržiūrėti Europos švietimo sistemų veikimą. Daugiau kaip 20 proc. mokinių nesugeba išspręsti paprastų matematikos uždavinių. Daugiau kaip 16 proc. sunkiai sekasi gamtos mokslai, daugiau kaip 17 proc. prastai skaito³. Tik ketvirtadalis jaunuolių patvirtino oficialaus švietimo sistemoje įgiję tam tikrų skaitmeninių įgūdžių. Neproporcingai didelė dalis prastai besimokančių mokinių yra mokiniai iš nepalankios socialinės ir ekonominės aplinkos, o tai kelia pavojų, kad skurdas ir socialinė atskirtis bus perduodami iš kartos į kartą⁴.

Dėl šių aplinkybių daug jaunuolių nėra tikri dėl savo ateities. 57 proc. jaunosios kartos atstovų jaučiasi atskirti nuo ekonominio, socialinio ir demokratinio gyvenimo⁵. Kartu jaunimas nori prisiimti įsipareigojimų ir dalyvauti visuomenės gyvenime. Jaunuolių padėtis ir perspektyvos neatitinka Europos socialinės rinkos ekonomikos ir Komisijos prioriteto skatinti darbo vietų kūrimą, ekonomikos augimą ir investicijas. Kaip pabrėžė Komisijos Pirmininkas J.-C. Junckeris savo pranešime apie Sąjungos padėtį, kyla rizika, kad tūkstantmečio pabaigoje gimę jaunuoliai, vadinamoji Y karta, gali būti pirmoji karta per 70 metų, gyvensianti skurdžiau nei jų tėvai. Tai susiję ir su didesniais ekonominiais ir demografiniais Europos visuomenių pokyčiais, turto ir galimybių pasiskirstymu tarp kartų, o pastarųjų metų krizė tam tikras tendencijas dar labiau išryškino.

Tai kova, kurią Europa turi laimėti. Nedarbas ankstyvame amžiuje sukelia asmeninių sunkumų ir gali neigiamai paveikti visą žmogaus gyvenimą. Pergalė kovoje su jaunimo nedarbu – tai kokybiškų darbo vietų suteikimas didesniajam jaunuolių skaičiui. Europa privalo tai padaryti, jei nori užtikrinti tvarų augimą ir gerovę. Jaunuolių padėties darbo rinkoje gerinimas – tai ir socialinio teisingumo ir, galiausiai, Europos socialinio ir ekonominio modelio patikimumo klausimas.

Komisija siūlo atnaujinti pastangas jaunuoliams remti. Po pranešimo apie Sąjungos padėtį 27 Europos Sąjungos valstybių narių vadovai susitarė dėl Bratislavos veiksmų gairių, kuriose nurodoma, kad visoje ES reikia suteikti geresnių galimybių jaunimui, teikiant papildomą ES paramą valstybėms narėms kovojant su jaunimo nedarbu ir vykdant geresnes jaunimui skirtas ES programas. Todėl šiame komunikate siūlomi efektyvesnių investicijų į jaunimą veiksmai. Tikslas – padėti jaunuoliams pasinaudoti galimybėmis, gerai integruotis į visuomenę, tapti

¹ Užsienyje gimę jaunuoliai ir jaunuoliai, kurių vienas iš tėvų gimęs užsienyje, 2014 m. 15–29 m. asmenų grupėje sudarė 20 proc. (Eurostatas, 2014 m.). 2015 m. daugiau kaip keturi penktadaliai (83 proc.) pirmą kartą prieglobsčio 28 ES valstybėse narėse prašančių asmenų buvo jaunesni nei 35 m.

² Beveik ketvirtadalis trečiųjų šalių 18–24 m. piliečių yra nebaigę mokyklos; mokyklos nebaigusių vietos gyventojų dalis sudaro apie 10 proc. Nesimokančių ir nedirbančių 20–34 m. trečiųjų šalių piliečių yra daugiau (32,7 proc.), palyginti su vietos gyventojais (18 proc.); moterų padėtis dar prastesnė (43 proc.).

³ Penkiolikmečių pagrindiniai gebėjimai reguliariai įvertinami EBPO tyrimu PISA.

⁴ Išsamios informacijos apie prastą mokymosi rezultatų ir socialinės bei ekonominės padėties ryšį rasite čia: 2015 m. Švietimo ir mokymo stebėsenos biuletenis.

⁵ „Eurobarometro“ tyrimas „Europos Jaunimas 2016 m.“, žr.

<http://www.europarl.europa.eu/atyourservice/lt/20160504PVL00110/European-youth-in-2016>

aktyviais piliečiais ir siekti sėkmingos profesinės karjeros. Šia iniciatyva siekiama sutelkti ES ir valstybių narių bendras pastangas, kad jaunimui būtų suteikta tokia parama, švietimo bei mokymo paslaugos ir darbo galimybės, kokių jis yra vertas. Šis komunikatas – didesnio dokumentų, kuriais siekiama pagerinti jaunimo galimybes, rinkinio dalis. Kiti šio rinkinio dokumentai – Komisijos komunikatas dėl Europos solidarumo korpuso⁶ ir Komunikatas dėl švietimo tobulinimo ir modernizavimo⁷.

2. ES veiksmai jaunimo labui

Didžiausia atsakomybė už jaunimo politiką ir jaunimui skirtas priemones, įskaitant informavimą apie ES veiksmų naudą ir paramą, tenka valstybėms narėms. Valstybės narės atsako už savo užimtumo, švietimo, mokymo ir jaunimo politiką, o Europos Sąjungos vaidmuo – remti valstybių narių pastangas, ir ji tai daro jau daug metų. Tai visų pirma pasakytina apie šią Komisiją, skiriančią itin daug dėmesio jaunimo užimtumui, ypač Jaunimo garantijų iniciatyvos įgyvendinimui – 2015 m. pradėta įgyvendinti Jaunimo užimtumo iniciatyva, o 2016 m. Nauja Europos įgūdžių darbotvarkė. Tačiau pernelyg dažnai ES paramos gavėjams neaišku, kas teikia paramą: ES lygmeniu inicijuotais arba ES finansinę paramą gavusiais politiniais sprendimais ir veiksmais dažnai pasiekiami įspūdingų rezultatų, tačiau, kadangi jie vykdomi nacionaliniu, regioniniu ar vietos institucijų lygmeniu, daug žmonių nežino apie ES vaidmenį įgyvendinant šias priemones.

2.1. Jaunimo nedarbo mažinimas

Kova su jaunimo nedarbu tebėra vienas iš svarbiausių ES prioritetų. Užimtumo skatinimas yra visų valstybių narių bendras rūpestis. Europos Sąjunga teikia paramą valstybėms narėms, pasitelkdama įvairius politikos sprendimus bei veiksmus ir tam skirtas finansines priemones.

Pagal **Europos ekonominės politikos koordinavimo semestrą** ES siūlo valstybėms narėms politines rekomendacijas ir gaires⁸, kuriomis skatinamos struktūrinės reformos, sudarančiomis palankesnes sąlygas jaunimo integracijai į darbo rinką. Itin daug dėmesio 2016 m. Europos semestre skirta aktyviai darbo rinkos politikai, mokyklos nebaigimo problemai, geresnei pažeidžiamų grupių prieigai prie švietimo ir mokymo paslaugų, švietimo ir darbo rinkos poreikių atitikčiai, mokymuisi darbo vietoje, pameistrystei ir tikslinei paramai nedirbantiems ir nesimokantiems jaunuoliams. ES struktūrinių ir investicijų fondų finansinė parama suderinta su šiomis politikos gairėmis (žr. lentelę).

ES veiksmų jaunimo užimtumo srityje pavyzdžiai

- Nuo 2014 m. sausio mėn. daugiau nei 14 mln. jaunuolių dalyvavo vienoje iš nacionalinių Jaunimo garantijų iniciatyvos, kurią buvo nuspręsta sukurti 2013 m., programų. Nuo to laiko apie 9 mln. asmenų gavo darbo, tolesnio mokymosi, pameistrystės ar stažuotės pasiūlymą. 2013 m. pradėta įgyvendinti **Jaunimo užimtumo iniciatyva** kurios bendras biudžetas yra 6,4 mlrd. EUR, yra pagrindinis ES finansinės paramos, skirtos Jaunimo garantijų iniciatyvai įgyvendinti, šaltinis.

⁶ COM(2016)942 final.

⁷ COM(2016)941 final.

⁸ Gairės pateikiamos konkrečiai šaliai skirtų rekomendacijų forma. Jos rengiamos ES lygmeniu koordinuojant fiskalinę, ekonominę ir užimtumo politiką (Europos semestru).

- **Europos socialinis fondas** jau 60 metų investuoja į jaunimo įgūdžius, švietimą ir mokymą. 2007–2013 m. Europos socialinis fondas (ESF) parėmė daugiau nei 30 mln. jaunuolių. 2014–2020 m. 6 mlrd. EUR ESF lėšų numatyta skirti jaunimo integracijos į darbo rinką gerinimo priemonėms ir 27 mlrd. EUR švietimo ir mokymo priemonėms.

- Tuo pačiu laikotarpiu 6,8 mln. jaunuolių penkiolikoje valstybių narių galės mokytis švietimo įstaigose, pastatytose arba atnaujintose gavus finansavimą iš **Europos regioninės plėtros fondo**.

- Tuo pačiu metu 2 mlrd. EUR **Europos žemės ūkio fondo kaimo plėtrai** lėšų bus investuota į mokymo ir konsultavimo paslaugas, taip didinant jaunimo įgūdžius ir galimybes įsidarbinti, o 7 mlrd. EUR bus skirti remti naujas įmones kaimo vietovėse, daugiausia dėmesio skiriant jaunimui.

- **Europos investicijų bankas** remia programos „Gebėjimai ir darbo vietos. Investicijos į jaunimą“ investicijas į žmogiškąjį kapitalą (pvz., profesinį mokymą, studentų paskolas, judumo programas; 2013–2015 m. tam skirta 7 mlrd. EUR) ir suteikia prieigą prie finansavimo, siekiant paskatinti jaunimo įdarbinimą MVĮ (MVĮ 2013–2015 m. skirta 26 mlrd. EUR)⁹.

Pastaraisiais metais **Jaunimo garantijų iniciatyvos** įgyvendinimu prisidėta prie padėties vietoje gerinimo. Jaunimo garantijų iniciatyvą pasiūlė Komisija, o 2013 m. valstybės narės priėmė kaip Tarybos rekomendaciją¹⁰. Ši iniciatyva – politinis išsipareigojimas visiems jaunuoliams iki 25 metų per keturis mėnesius nuo darbo netekimo arba oficialios švietimo programos užbaigimo pateikti kokybišką darbo, tęstinio mokymosi, pameistrystės arba stažuotės pasiūlymą. Be kitų pagrindinių ES priemonių, pvz., Europos socialinio fondo, buvo sukurta speciali ES finansinė priemonė – Jaunimo užimtumo iniciatyva, siekiant padėti įgyvendinti Jaunimo garantijų iniciatyvą Europos regionuose, kuriuose jaunimo nedarbas yra didžiausias. Siekiant paspartinti Jaunimo užimtumo iniciatyvos veiksmų įgyvendinimą vietoje, 2015 m. pradžioje Komisija skyrė 1 mlrd. EUR išankstinį mokėjimą. Be to, 2016 m. rugsėjo mėn., taip pat atsižvelgdama į pirmuosius įgyvendinimo rezultatus, ji pasiūlė sustiprinti ir išplėsti Jaunimo užimtumo iniciatyvai iki 2020 m. skirtą finansinį paketą.

Praktiniai Jaunimo garantijų iniciatyvos ir Jaunimo užimtumo iniciatyvos poveikio pavyzdžiai

- 2012 m. pradėta įgyvendinti ir iš dalies Jaunimo užimtumo iniciatyvos finansuojama Prancūzijos *Emplois d'avenir* programa, kurios tikslas – kurti subsidijuojamas darbo vietas žemos kvalifikacijos jaunuoliams, gyvenantiems nepalankiose vietovėse. Darbo sutarčių trukmė – nuo vienerių iki trejų metų; taikoma tiek NVO, tiek privačioms įmonėms. 2016 m. buvo paremta 150 000 jaunuolių.

- Latvijoje 2015 m. pradėta įgyvendinti Europos socialinio fondo remiamu projektu *Know and Do* remiama savivaldybių lygmens informavimo veikla. Ja siekiama nustatyti neregistruotus 15–29 m. jaunuolius, juos motyvuoti ir paskatinti grįžti mokytis arba pradėti dirbti.

- Kroatijoje, gavus Europos socialinio fondo finansavimą, įsteigta vienuolika *Centres for Lifelong Career Guidance* (Profesinio orientavimo visą gyvenimą) centrų. Šie centrai teikia

⁹ <http://www.eib.org/projects/priorities/investing-for-youth/index.htm>

¹⁰ 2013 m. balandžio 22 d. Tarybos rekomendacija dėl Jaunimo garantijų iniciatyvos nustatymo (2013/C 120/01).

nemokamas visą gyvenimą trunkančio profesinio orientavimo paslaugas – asmeniškai ir internetu – visiems piliečiams, o ypač daug dėmesio skiria jaunimui.

2.2. Investavimas į įgūdžius, gebėjimus ir integraciją į darbo rinką

Įgūdžiai ir gebėjimai yra labai svarbi investicija. Žinių ekonomikos sąlygomis būtina turėtų plataus spektro įgūdžių ir gebėjimų¹¹. Investicijomis į juos padedama lengviau įsitraukti į darbo rinką, užkirsti kelią jaunimo nedarbui ir palaikyti inovacijas, konkurencingumą ir socialinį teisingumą. Švietimo sistemos turi siekti geresnių rezultatų, t. y. didinti visų mokinių, ypač iš palankių sąlygų neturinčių šeimų, pažangumą. Ypatingas dėmesys turi būti skiriamas rezultatų gerinimui didinant veiksmingumą ir mokymo kokybę. Geresnis mokymas yra pagrindinis kokybės ir veiksmingumo gerinimo veiksnys.

Aukštos kokybės profesinio rengimo ir mokymo sistemos padeda jaunuoliams lengviau patekti į darbo rinką. Per krizę ypatingai išryškėjo, kad gerai išvystytos profesinio mokymo ir pameistrystės sistemos yra vienas iš veiksmingiausių būdų kontroliuoti jaunimo nedarbo problemą arba užkirsti jai kelią. Taip yra todėl, kad profesinis rengimas ir mokymas, mokymas darbo vietoje ir ypač pameistrystė itin veiksmingai padeda suteikti įgūdžių, kurie reikalingi darbo rinkai. Šiuo tikslu Komisija rėmė aktyvų socialinių partnerių dalyvavimą, gerinant profesinio rengimo ir mokymo programų kokybę, ir skatino kurti švietimo įstaigų ir įmonių partnerystę. Be to, Komisija, pateikdama įrodymų ir skatindama tarpusavio mokymąsi pagal bendrus prioritetus, remia valstybių narių pastangas tobulinti savo švietimo ir mokymo sistemas.

ES veiksmų įgūdžių, švietimo ir mokymo srityje pavyzdžiai

- 2016 m. birželio mėn. Komisija pradėjo įgyvendinti **Naują Europos įgūdžių darbotvarkę**¹². Joje pateikiamas priemonių, kuriomis siekiama suteikti jaunimui daugiau ir geresnių įgūdžių, skatinti geriau išnaudoti turimus įgūdžius ir gerinti įgūdžių paklausą ir pasiūlą, rinkinys.

- Nuo 2013 m. **Europos pameistrystės aljansas** subūrė valstybes nares, socialinius partnerius, verslo atstovus, profesinio rengimo ir mokymo paslaugų teikėjus ir kitus suinteresuotuosius subjektus, kad pagerintų pameistrystės pasiūlą, kokybę, įvaizdį ir judumą. Be to, 2015 m. kartu su didžiausiomis Europos įmonėmis pradėtu vykdyti **Europos jaunimo paktu**, kuriuo siekiama sukurti bent 100 000 naujų kokybiškų pameistrystės, stažučių ir pradedantiems darbuotojams skirtų darbo vietų, Komisija bendradarbiauja su verslo bendruomene, kad verslo ir švietimo partnerystė taptų įprasta praktika. Europos jaunimo paktas ir Europos pameistrystės aljansas jau suteikė mokymosi ir darbo galimybių daugiau kaip 500 000 jaunuolių, o įmonės ir organizacijos prisiėmė atitinkamus įsipareigojimus. Komisija veikia ne tik skatindama suteikti kuo daugiau kokybiškų pameistrystės ir mokymosi galimybių, bet ir dirba išvien su valstybėmis narėmis, socialiniais partneriais ir profesinio rengimo ir mokymo teikėjais, kad pagerintų jų profesinio rengimo ir mokymo sistemas.

¹¹ Tai taikoma pagrindiniams įgūdžiams (pvz., skaitymui ir matematikai), svarbiausiems gebėjimams (pvz., skaitmeniniams gebėjimams ir verslumui, užsienio kalbų mokėjimui) ir nekognityviniams įgūdžiams (pvz., komandiniam darbui ir kritiniam mąstymui).

¹² COM(2016) 381 final.

- Pirmoji **Europos profesinių gebėjimų savaitė** (2016 m. gruodžio 5–9 d.) pritrauks daugiau kaip 500 000 jaunuolių, tėvų, specialistų, darbdavių ir socialinių partnerių visoje ES, joje bus parodyta profesinio rengimo ir mokymo meistriškumo ir kokybės pavyzdžių.

2.3. Tarpvalstybinės galimybės ir aktyvesnis jaunimo dalyvavimas

Mokslas, studijos ir stažuotės kitoje šalyje suteikia unikalios patirties ir praplečia akiratį. Europos šalių ekonomikos yra glaudžiai tarpusavyje susijusios. Suteikus jaunuoliams galimybę praplėsti savo akiratį, padedama jiems tapti labiau nepriklausomais ir pasitikinčiais savimi. Tai yra būdas įgyti naujų įgūdžių ir žinių, be to, taip įgyjama unikalios patirties, nes taip išmokstama spręsti dėl įvairovės kylančias problemas ir dirbti kitokioje aplinkoje.

Pagal programą „Erasmus+“ teikiama parama daug jaunuolių, įskaitant universitetų studentus, profesinių mokyklų mokinius ir pameistrystės programų dalyvius, savanorius ir jaunimo mainų dalyvius. 2014–2020 m. programos „Erasmus+“ biudžetas – 14,8 mlrd. EUR. Numatoma paremti daugiau kaip 4 mln. jaunuolių. Naujausi tyrimai rodo, kad programa duoda apčiuopiamų rezultatų, visų pirma teikia galimybių įsidarbinti¹³. Judumo programose dalyvavę studentai, palyginti su užsienyje nestudijavusiais ar nesimokiusiais jaunuoliais, perpus mažiau rizikuoja susidurti su ilgalaikio nedarbo baigus mokslus problema. Trečdalis studentų, dalyvavusių pagal programą „Erasmus+“ remtoje stažuotėje užsienyje, gauna darbo pasiūlymą įmonėje, kurioje jie dirbo. Be to, „Erasmus“ stažuotojai yra verslesni nei jų iš šalies neišvykę bendramoksliai: dešimtadalis įkūrė savo įmonę, daugiau nei trys ketvirtadaliai dar planuoja steigti arba įsivaizduoja galintys tą padaryti. Galiausiai, „Erasmus“ studentų problemų sprendimo įgūdžiai, prisitaikomumas, tolerancija ir pasitikėjimas yra geresni nei tų, kurie į užsienį nevyko. Šiuos įgūdžius ne tik labai vertina darbdaviai, bet taip pat jie yra svarbus socialinis ir pilietinis turtas.

Atviroje ir demokratinėje visuomenėje labai svarbu, kad žmonės jau nuo mažens priimtų atsakomybę kaip aktyvūs piliečiai. Siekiant tokio aktyvaus pilietiškumo, būtina suteikti jaunimui galimybę dalyvauti ir pareikšti savo nuomonę. Tam, kad jaunuoliai aktyviai dalyvautų visuomenės gyvenime, jie turi patirti, kad tai, ką jie daro, yra svarbu, ir kad jie gali daryti įtaką jiems svarbiems sprendimams. Komisija, bendradarbiaudama su valstybėmis narėmis ir suinteresuotaisiais subjektais, remia ES jaunimo strategijos¹⁴ įgyvendinimą. Ja siekiama dviejų pagrindinių tikslų: suteikti jaunuoliams daugiau ir lygių galimybių švietimo sistemoje bei darbo rinkoje ir skatinti juos aktyviai dalyvauti visuomenės gyvenime. Esminė šios strategijos dalis – konsultacinis, dalyvaujamas aspektas: dėl struktūrinio dialogo 170 000 jaunuolių visoje Europoje galėjo išsakyti savo nuomonę jiems svarbiais politikos klausimais politinių sprendimų priėmėjams.

ES veiksmų judumo ir savanorystės srityje pavyzdžiai

¹³ Užimtumo aspektas nagrinėtas įvairiuose tyrimuose, pavyzdžiui:

http://ec.europa.eu/dgs/education_culture/repository/education/library/study/2014/erasmus-impact_en.pdf

https://www.agence-erasmus.fr/docs/2431_observatoire-n2.pdf

https://www.agence-erasmus.fr/docs/20140425_rapport-final_etude-impact-de-web.pdf

¹⁴ 2009 m. lapkričio 27 d. Tarybos rezoliucija dėl Europos bendradarbiavimo jaunimo reikalų srityje atnaujintos sistemos (2010–2018 m.) (2009/C 311/01).

- Programai „Erasmus“ kitais metais sukaks 30 metų; per jos gyvavimo metus joje dalyvavo apie 5 mln. jaunuolių. Tikimasi, kad 2014–2020 m. dėl didesnio finansavimo ir įvairesnių suteiktų galimybių ja pasinaudos dar 4 mln. asmenų.

- Viena iš jaunimo dalyvavimo skatinimo priemonių – **Europos savanorių tarnyba**, kuri jau 20 metų yra tarptautinės savanoriškos veiklos varomoji jėga. Kiekvienais metais ši tarnyba remia apie 10 000 jaunųjų savanorių, kurie vyksta į užsienį, kad prisidėtų prie įvairių iniciatyvų, kai antai, dirbti su jaunimu, teikti socialinę paramą skurstantiems ar padėti apsaugoti aplinką.

3. Atnaujintos pastangos investuoti į jaunimą

Ekonomikos augimas ir darbo vietų kūrimas tęsiasi, bet priežasčių nutraukti pastangas nėra. Krizės pasekmės – ilgalaikės ir įvairios, tad dėl didelio masto nedarbo kilę iššūkiai vis dar kelia nerimą daugelyje Europos regionų. ES turi sukaupusi daug patirties, kaip pradėti ir skatinti jaunimo rėmimo politiką ir veiksmus. Kad bendri veiksmai būtų sėkmingi, svarbu įtraukti visų lygmenų veikėjus, visų pirma atsakingo lygmens valdžią ir socialinius partnerius. Komisija pabrėžia, kad būtina padaryti pažangą toliau nurodytose trijose veiksmų srityse.

3.1. Geresnės galimybės patekti į darbo rinką

- **Europos semestru skatinamos nacionalinio lygmens reformos ir pateikiamos gairės tam tikroms valstybėms narėms.** Naujausioje metinėje augimo apžvalgoje, kuria pradedamas 2017 m. Europos semestras, Komisija atkreipia dėmesį į tai, kad svarbu teikti pirmenybę investicijoms į žmogiškąjį kapitalą, didinti jaunimo įsidarbinimo galimybes ir investuoti į jų įgūdžius ir švietimą.
- **Visose valstybėse narėse turi būti užtikrinamas visapusiškas ir tvarus Jaunimo garantijų iniciatyvos įgyvendinimas.** Jaunimo garantijų iniciatyvai palaikyti būtinas nuolatinis politinis įsipareigojimas ir finansinė parama, taip pat labai svarbu pasinaudoti iki šiol nuveikto darbo rezultatais. Daugelyje valstybių narių ji visapusiškai įgyvendinta dar neseniai, nes dėl kai kurių priemonių reikėjo imtis esminių reformų ir plačios partnerystės, kurios savaime yra naujos ir perspektyvios galimybės teikti paramą¹⁵. Kadangi padėtis kai kuriose Europos dalyse gerėja, daugelyje valstybių narių dabar daugiausia dėmesio turės būti skiriama tinkamai paramai žemos kvalifikacijos jaunuoliams. Tam būtina pasiekti, kad Jaunimo garantijų iniciatyva nesimokantiems ir nedirbantiems jaunuoliams, kurie nėra užsiregistravę darbo biržoje, būtų lengviau prieinama ir žinomesnė. Siekiant įgyvendinti Jaunimo garantijų iniciatyvą, taip pat reikia stiprinti viešųjų institucijų ir suinteresuotųjų subjektų bendradarbiavimą ir gerinti partnerių, visų pirma, valstybinių užimtumo tarnybų, gebėjimus. Nustatant kokybės kriterijų standartus, turėtų būti sukurtos geresnės sistemos, kuriomis būtų užtikrinama, kad jaunimui būtų pateikiami kokybiški pasiūlymai. Turėtų būti gerinamas pameistrystės pasiūlymų pagal Jaunimo garantijų iniciatyvą teikimas, kadangi šiuo metu pameistrystės pasiūlymai sudaro tik 4,1 proc. visų pasiūlymų.

¹⁵ COM(2016)646 final.

- Siekiant sudaryti palankesnes sąlygas Jaunimo garantijų iniciatyvos įgyvendinimui regionuose, kuriems jos labiausiai reikia, reikia didinti Jaunimo užimtumo iniciatyvos įgyvendinimui skirtas lėšas. Atliekant daugiametės finansinės programos laikotarpio vidurio peržiūrą, Komisija pasiūlė 2017–2020 m. papildyti pradinį Jaunimo užimtumo iniciatyvos asignavimą 1 mlrd. EUR. Tokio paties dydžio – 1 mlrd. EUR – suma bus skirta iš Europos socialinio fondo. Jei dėl šių papildomų lėšų bus susitarta, Jaunimo užimtumo iniciatyvos parama galės pasinaudoti dar maždaug 1 mln. jaunuolių.

3.2. Geresnės galimybės per švietimą ir mokymą

- **Komisija yra pasiryžusi skatinti valstybių narių bendradarbiavimą ir remti jų pastangas pertvarkyti švietimo ir mokymo sistemas.** Komisija didins paramą valstybėms narėms ir 2017 m. pristatys konkrečius mokyklinio ugdymo ir aukštojo mokslo modernizavimo veiksmus, įskaitant atnaujintą aukštojo mokslo modernizavimo darbotvarkę, konkrečią iniciatyvą dėl absolventų karjeros stebėsenos, mokyklų ir mokytojų tobulinimo rėmimo darbotvarkę, pateiks Rekomendacijos dėl bendrųjų visą gyvenimą trunkančio mokymosi gebėjimų peržiūrą, taip pat pasiūlys papildomų priemonių, kuriomis siekiama remti perėjimą prie skaitmeninių technologijų švietimo sistemose ir geresnę prieigą prie skaitmeninių įgūdžių ir mokymosi.
- Siekdama didinti pameistrystės ir profesinio mokymo darbo vietoje kokybę, pasiūlą, patrauklumą ir įtraukumą, Komisija pasiūlys **Stažuočių kokybės sistemą**¹⁶, kurioje bus išdėstyti pagrindiniai visų lygmenų pameistrystės vietų kūrimo ir įgyvendinimo principai, paliekant pakankamai lankstumo, kad ją būtų galima taikyti pagal skirtingas valstybių narių sistemas. Šia kokybės sistema būtų grindžiamos įvairių ES programų (Jaunimo garantijų iniciatyvos, Jaunimo užimtumo iniciatyvos, Europos solidarumo korpuso, „Erasmus +“ ir Europos socialinio fondo) remiamos pameistrystės programos.
- 2017 m. bus įsteigta **paklausa grindžiamos pameistrystės rėmimo tarnyba**; ji bus grindžiama sėkmingu viešųjų užimtumo tarnybų lyginamojo mokymosi modeliu ir padės šalims įdiegti ar reformuoti savo pameistrystės sistemas. Ši tarnyba taip pat plėtos dalijimasi žiniomis, bendradarbiavimą ir tarpusavio mokymąsi pameistrystės srityje, nustatydama gerosios patirties pavyzdžius ir stiprindama mokymąsi vieniems iš kitų. Ypatingas dėmesys bus skiriamas dalyvių sutelkimui imantis konkrečių veiksmų nacionaliniu, regionų ir vietos lygmeniu.
- Profesinių mokyklų mokinių judumas naudingas ir jiems patiems, ir darbdaviams. Tyrimai¹⁷ rodo, kad ilgesnės nei 6 mėn. stažuotės teikia didžiausią pridėtinę vertę profesinių, asmeninių ir socialinių įgūdžių gerinimo aspektu. Tačiau šiandien dauguma pameistrystės stažuočių kitoje valstybėje narėje yra trumpalaikės (72 proc. trunka iki 1 mėnesio, 21 proc. – 1–3 mėnesius). Komisija, reaguodama į Europos Parlamento raginimus gerinti pameistrių judumo kokybę ir patrauklumą, pasiūlys naujų ilgalaikio

¹⁶ Remiantis 2016 m. gruodžio 2 d. Profesinio mokymo patariamojo komiteto nuomone dėl bendro požiūrio į kokybę ir veiksmingą pameistrystę ir mokymąsi darbo vietoje.

¹⁷ http://www.pedz.uni-mannheim.de/daten/edz-b/gdbk/07/analysis_leonardo_study_en.pdf

(6–12 mėn.) judumo galimybių pagal programą „Erasmuspro“, kuri bus vykdoma pagal dabartinę programą „Erasmus+“, kad paremtų darbo praktiką užsienyje. Stipria paramos sistema, kuri apims nuodugną pasirengimą, struktūrizuotą įgyvendinimą ir tinkamus tolesnius veiksmus, bus užtikrintas šios judumo veiklos poveikis ir kokybė. Platesnis įmonių, kurios pasirengusios priimti judžius profesinių mokyklų mokinius, visų pirma pameistrius, ratas bus užtikrintas glaudžiu darbdavių ir kitų Europos pameistrystės aljanso bei Europos jaunimo pakto¹⁸ suinteresuotųjų subjektų bendradarbiavimu ir stipria profesinio rengimo ir mokymo paslaugų teikėjų, socialinių partnerių organizacijų, tarpininkavimo įstaigų ir viešųjų užimtumo tarnybų partneryste, siekiant užmegzti ryšius su vietos darbdaviais,

3.3. Geresnės solidarumo, judumo mokymosi tikslais ir dalyvavimo galimybės

- Atlikusi daugiametės finansinės programos laikotarpio vidurio peržiūrą, Komisija pasiūlė suteikti dar didesnę postūmį judumui mokymosi tikslais ir iki 2020 m. **programos „Erasmus+“ biudžetą papildyti 200 mln. EUR.**
- Komisija steigia **Europos solidarumo korpusą**, kuris sustiprins solidarumo veiklos Europoje pagrindus. Šis korpusas susies bendrame solidarumo projekte dirbančius entuziastingus ir atsidavusius jaunuolius. Padėti, mokytis ir tobulėti, o kartu įgyti vertingos patirties norinčiam jaunimui tai suteiks įkvepiančios ir naudingos patirties. Tai bus stipresnis visos Europos organizacijų, teikiančių solidarumo galimybių jaunimui, rėmimo pagrindas. Korpusas bus naudingas pažeidžiamoms bendruomenėms, viešosioms nacionalinio ir vietos lygmens struktūroms daugelyje sričių, pvz., maisto ir apgyvendinimo benamiams suteikimo, miškų valymo, nelaimių ištiktų regionų rėmimo arba pabėgėlių integravimo pagalbos.
- Siekdama sustiprinti jaunimo pilietiškumą, **Komisija parengs Europos jaunimo strategijos peržiūrą laikotarpiui po 2018 m.** 2017 m. bus surengtos plataus masto konsultacijos su jaunimu ir pagrindiniais suinteresuotaisiais subjektais, kad būtų aptarta, į ką strategija turėtų būti orientuota ateityje. Vienas pagrindinių klausimų – kaip suteikti daugiau ir geresnių galimybių jaunimui aktyviai dalyvauti politiniame gyvenime ir demokratijos procesuose. Komisija toliau tobulins ir stiprins savo dialogo ir dalijimosi informacija su jaunimu priemones (pvz., „One Million initiative“ (liet. „Naujas pasakojimas apie Europą“), projektą „New Narrative for Europe“ (liet. iniciatyva „vienas milijonas“) ir struktūrinį dialogą).
- Jaunimo judumas yra labai svarbus gerinant Europos savimonę ir tapatybę. 2017 m. Komisija, atsižvelgdama į Europos Parlamento pasiūlymą, ir programos „Erasmus“ 30-mečio proga remia **įvairiarūšių jaunuolių, dalyvaujančių švietimo projekte, judumą.** Taip jaunajai kartai suteikiama naujų galimybių pažinti Europą ir įgyti pirmosios patirties.

¹⁸ <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?langId=en&catId=89&newsId=2387>

4. Išvada

Šiame komunikate „Investicijos į Europos jaunimą“ pateikiami konkretūs ES veiksmai, kuriais siekiama padėti jaunuoliams gauti darbo, švietimo ir mokymo galimybių, kurių jie nusipelno. Šie uždaviniai yra milžiniški. Jie aktualūs visoms valstybėms narėms.

Tik plataus masto partneryste ir bendru ES ir valstybių narių įsipareigojimu galima pasiekti esminių ir, atsižvelgiant į dabartinę padėtį, būtinų pokyčių. Tai taip pat iš esmės išdėstyta 27 ES valstybių narių vadovų priimtoje Bratislavos deklaracijoje.

Komisija, remdamasi pastarųjų metų veiklos rezultatais, yra pasiryžusi glaudžiai bendradarbiauti su Europos Parlamentu ir Taryba, kad padidintų paramą investicijoms į jaunimą visoje Europoje. Ji glaudžiai bendradarbiaus su visomis valstybėmis narėmis ir visų lygių suinteresuotaisiais subjektais, kad prisidėtų prie jų pastangų. Komisija taip pat tikisi, kad 2016 m. gruodžio 15–16 d. Europos Vadovų Taryba susitars dėl plataus užmojo iniciatyvų trijose minėtose veiklos srityse rinkinio ir tai bus stiprus postūmis į priekį.